

Sukupuolella väliä? -hanke on saanut rahoitusta Euroopan unionin perusoikeus-, tasa-arvo- ja kansalaisuusohjelmasta (2014–2020).

Tehtävä 6: Miten kieli rakentaa kuvaa sukupuolista? – Esimerkkitekstit

1.

HS kävi perjantaisena iltapäivänä haastattelemassa ihmisiä Käpylän ja Pukinmäen huoltoasemilla. Vierailu paljasti kaksi asiaa: kameroita kohtaan tunnettu inho ei näy ainoastaan nettimaailmassa, eikä tolppaviha ole vain miesten juttu.

”Vihaan niitä tolppia”, sanoo esimerkiksi Eija Valta, joka ajaa työmatkallaan päivittäin Tuusulan ja Helsingin väliä.

Hän kertoo menettäneensä vähäksi aikaa ajo-oikeutensa kameravalvonnan vuoksi.

”Kyseessä oli vain pieni nopeuden ylitys, mutta kun se sattui kolme kertaa vuoden aikana, kortti lähti. Ymmärrän, että sakkoja tulee, jos kaahaa, mutta näissä ei ollut kyse siitä.”

Käpylässä kahvitaukoa viettävä taksinkuljettaja Leena Solastie ymmärtää, että nopeuksia valvotaan. Hänen mielestään tolppia on silti liian tiheässä ja osin kummallisissa paikoissa. Taajama olisi valvonnalle parempi paikka kuin suora tie, Solastie sanoo.

”Ihmiset jarruttelevat ja kiihdyttelevät miten sattuu juuri näiden tolppien vuoksi. Jollain jarruttelijalla voi olla jono perässä, ja siinä tulee sitten helposti peräänajoja.”

Pukinmäen Shellillä lastenvaunujen renkaita täyttänyt Toni Ertolahti uskoo automaattisen liikenteenvalvonnan vähentävän liikenneturvallisuutta.

”Ne saavat aikaan jojoliikennettä. Tolpan jälkeen kiihdytetään, kunnes huomataan seuraava tolppa, jolloin taas jarrutetaan. Kameroiden välillä nopeuksia ei noudateta.”

Lähde: HS 21.2.2019

2.

a)

Vangeista noin kolmannes vapautuu Suomessa asunnottomana. Yhdyskuntaseuraamuksia suorittavistakin asunnottomia on ainakin joka kymmenes. Asunnottomuus on Suomessa vähentynyt, mutta tämä positiivinen kehitys ei koske vapautuvia vankeja. [Vapautuvien asumisen tuen -verkoston \(VAT-verkosto\)](#) tavoite on vähentää ja ennaltaehkäistä rikostaustaisten henkilöiden asunnottomuutta.

Lähde: Kriminaalihuollon tukisäätiö 24.4.2019

b)

Tavallinen työntekijä näkee vain otsikot lehdessä

Sairaanhoidtaja Nina Pulkkinen itse on halunnut vaikuttaa uudistukseen omassa sairaanhoitopiirissään ja Tehyn hallituksen jäsenenä.

Ympäri Suomen maata on raadettu tunteja, päiviä ja kuukausia. Se on sisältänyt toivoa, pelkoa ja turhautumista.

– Sotehan tehdään jokaisessa maakunnassa oman näköiseksi. Pohjois-Pohjanmaalla on otettu henkilökuntaa mukaan uudistukseen.

Terveyskeskuksessa tavallinen työntekijä näkee vain otsikot lehdessä tai nettisivuilla. Ne kertovat päivä päivältä mutkikkaampaa tarinaa. Siinä vilisee kummallisia lyhennyksiä. On maku ykköstä, maku kakkosta ja notifikaatioita.

Varmaa on, että mikäli sote-uudistus menee läpi, kunnista maakunnille siirtyy noin 220 000 työntekijää. Suurin ryhmä ovat sosiaali- ja terveydenhoidon ammattilaiset, 202 655 työntekijää.

Toisena tulevat palomiehet ja pelastushenkilökunta, 6 250 työntekijää. Kolmanneksi suurin ammattiryhmä on maatalouslomittajat ja maaseutuhallinto, yhteensä 3 260 työntekijää.

Lähde: Yle 3.3.2019

3.**a)**

Poliisilla on lain mukaan yksittäisen tehtävän suorittamiseksi oikeus saada jokaiselta tiedot tämän nimestä, henkilötunnuksesta tai sen puuttuessa syntymäajasta ja kansalaisuudesta sekä paikasta, josta hän on tavoitettavissa. Poliisimiehellä on oikeus henkilöllisyyden selvittämiseksi ottaa kiinni henkilö, joka kieltäytyy antamasta tietoja tai antaa siinä tarkoitetuista seikoista todennäköisesti virheellisen tiedon, jos kiinniottaminen on välttämätöntä henkilöllisyyden selvittämiseksi. (Poliisilaki 2 luku 1 §.)

Kiinniottoon tyytymätön voi kannella eduskunnan oikeusasiamiehelle tai poliisimiehen esimiehelle.

Lähde: Helsingin poliisi 11.12.2017

b)

Moni muukin haaveilee työstä yläilmoissa. Finnairin mukaan viime vuonna heidän lentoemäntä- ja stuerttikoulutukseensa haki noin 8 300 ihmistä. Tämän vuoden huhtikuussa avautuneeseen hakuun on tullut tähän mennessä noin 3 500 hakemusta.

– Hakemuksen lähettäneistä noin puolet etenee ennakkotehtäviin, Annina Metsola Finnairin viestinnästä kertoo.

Yksi syy kiinnostukseen saattaa olla lyhyt koulutus. Finnairin matkustamohenkilökunnan eli lentoemäntien ja stuerttien peruskoulutus kestää kahdeksan viikkoa.

Lähde: MeNaiset 9.6.2019

c)

Keskusta ehdottaa Matti Vanhasta eduskunnan puheenjohtajaksi – varapuheenjohtajiksi tulossa Tuula Haatainen ja Juho Eerola

Lähde: Aamulehti 6.6.2019

4.**a)**

Nyt se on totta! Suomi menee jalkapallon EM-kisoihin ensimmäistä kertaa – Liechtenstein kaatui maalein 3–0

Lähde: Kaleva 15.11.2019

Näin Suomen jalkapallojuhlasta uutisoidaan maailmalla: Ensin Maamme-laulu ja sitten juhlat, jotka eivät ihan heti lopu

Ruotsalainen iltapäivälehti muistuttaa, että Suomen naiset ovat pelanneet EM-kisoissa jo kolme kertaa.

Lähde: Yle 16.11.2019

b)

Jääkiekon naisten MM-kisat pelataan ensi keväänä Espoossa

Lähde: HS 18.5.2018

Jääkiekon MM-kotikisat pelataan NHL-kaukalossa vuonna 2022

Lähde: HS 13.3.2019

5.

a)

98 prosentilla on sekä naisia että miehiä hallituksessa

Palkitsemisen lisäksi selvityksessä tarkastellaan myös sitä, miten yhtiöt noudattavat listayhtiöiden hallinnointikoodia. Siihen sisältyy muun muassa suositus siitä, että hallituksessa tulisi olla vähintään yksi edustaja kummastakin sukupuolesta. Jos näin ei ole, pitäisi yhtiön selvittää, miksi suositusta ei noudateta.

Naisten osuus pörssiyhtiöiden hallituspaikoista on noussut reippaasti viime vuosina. Tänä vuonna 98 prosentilla pörssiyhtiöistä on molempia sukupuolia hallituksessaan. Viime vuonna osuus oli 93 prosenttia.

Lähde: Karjalainen 29.5.2018

b)

Romutransu Markus Kuotesaho pyrkii kansanedustajaksi – ”Kyllä kai työ tekijänsä opettaa perkele”

Markus Kuotesaho pyrkii kansanedustajaksi – ”Kyllä kai työ tekijänsä opettaa perkele”

Lähde: Yle 14.3.2019, päivitetty 15.3.2019

6.

Vanhemmalle oman lapsen ulostulo voi olla hämmentävä tilanne. Myös termit ovat monelle vieraita. Transtukipisteen johtava sosiaalityöntekijä Maarit Huuska pitää tärkeänä, että vanhempi ottaa asian vakavasti.

– Ihanteellista olisi viestittää, että sinä olet minulle rakas ja olen iloinen, että kerroit, jotta sinun ei tarvitse olla yksin näin ison asian kanssa.

Lapsi voi toivoa sukupuolen korjausta. 13 vuotta täyttänyt voi lähetteellä päästä nuorisopsykiatriseen työryhmään sukupuoliristiriidan diagnosointia varten.

Joskus lapsen sukupuolen moninaisuus on tiedossa jo syntymästä lähtien. Intersukupuolisen lapsen sukupuoli-identiteetti selviää hänen kasvaessaan. Jotkut intersukupuoliset tilat voivat tulla esiin vasta puberteetissa. Myös intersukupuolisilla lapsille voi olla tarvetta sukupuolen korjaamiseen.

Tyttö, poika vai jotain muuta?

Sukupuolten moninaisuudesta puhutaan nykyään aiempaa enemmän. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (THL) kouluterveyskyselyssä vuonna 2017 kysyttiin, mitä sukupuolta nuori tunsi olevansa. Yli neljä prosenttia vastanneista koki olevansa sukupuoleltaan jotain muuta kuin poika tai tyttö.

Lähde: Yle 9.9.2018

Keskeisiä käsitteitä

Binäärinen/ei-binäärinen: Ei-binäärinen on henkilö, jonka sukupuoli-identiteetti ei sovi kaksinapaiseen nainen–mies -jakoon. Hän voi olla esimerkiksi muunsukupuolinen, sukupuoleton tai intersukupuolinen.

Intersukupuolisuus: Käsite kuvaa laajaa joukkoa synnynnäisiä tiloja, joissa ihmisessä on sekä nais- että miestyypillisiä sukupuolen tunnusmerkkejä. Sukupuoli-identiteetti voi olla millainen tahansa: nainen, mies, muunsukupuolinen, intersukupuolinen.

Lhbtq tai hlbtq: Kirjainyhdistelmä viittaa sekä sukupuoli- että seksuaalivähemmistöihin. Kirjainlyhenteestä on eri versioita riippuen siitä, mihin ryhmiin halutaan viitata.

Muunsukupuolinen: Yksilöllä ei ole miehen tai naisen sukupuoli-identiteettiä vaan näiden yhdistelmä tai jokin muu.

Sukupuoleton: Kaikilla ihmisillä ei ole sukupuoli-identiteettiä. Osalle taas sukupuolettomuus voi olla sukupuoli-identiteetti.

Transsukupuolisuus: Ihmisen kokemus omasta sukupuolestaan ei vastaa hänen syntymässä määriteltyä sukupuoltaan.

Lähde: Seta